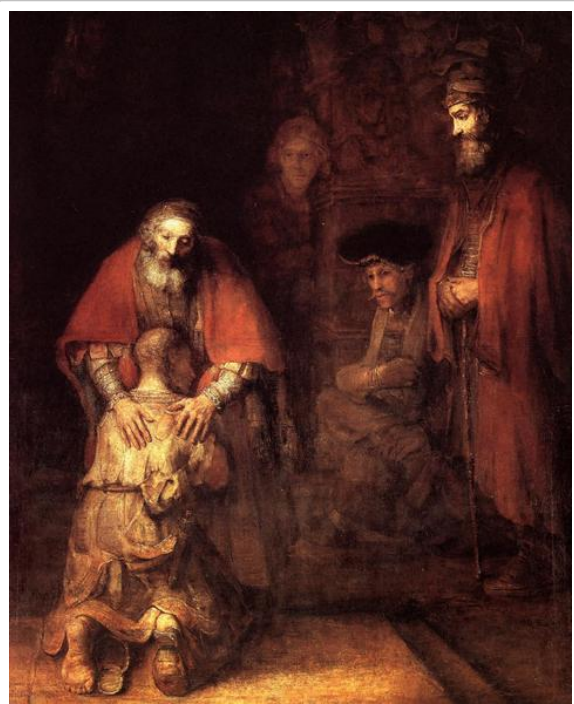

Vzestup i pád ztraceného syna

Úvahy | 19.6.2010 @ 18.55

Včera jsme se na mládeži (CB Kolín) společně zamýšleli nad podobenstvím O ztraceném (marnotratném) synu z patnácté kapitoly Lukáše. Došli jsme k širokému konsensu v základních vývodech, já sám jsem ovšem po odchodu přemýšlet nepřestal. Nalézá se v něm jakési další tajemství? Z kolika hledisek je možno na něj pohlížet, aniž bychom se příliš vzdálili od jeho zvěsti? Neuniklo nám cosi podstatného, když jsme se shodli (jen) na vývodu, že „Bůh je věrný a člověk nevěrný“ a že „lidská nevěrnost nezruší věrnost Boží“?

Tak či onak! Toto není pokus o doplnění cizího vyučování, jen summa mých vlastních úvah.

Obraz: Návrat ztraceného syna, Rembrandt

Hned zpočátku je psáno, že „Jeden člověk měl dva syny“. A pak ejhle! Bez vysvětlení vidíme mladšího syna, kterak si žádá svůj podíl dědictví a kvapně migruje daleko od otčeho domu.

Mladší z nich řekl otci: „Otče, dej mi díl majetku, který na mne připadá.“ On jim rozdělil majetek.

Po nemnoha dnech mladší syn všechno sebral, odešel do daleké krajiny a

tam rozmařilým životem svůj majetek rozházel. [Luk. 15,12.13]

Víme, že ve starověkém Izraeli nebylo zvykem dělit majetek mezi sourozence rovným dílem. Prvorozený zpravidla obdržel většinu statků, jeho mladší bratři bývali vypláceni skromnějším obnosem. Možná právě proto nebylo na chování mladšího syna nic podezřelého. Mládenec zkrátka neměl v domě svého otce stání.

Opravdu však byl tak hloupý, aby předem naplánoval zbavení se majetku v cizokrajných krčmách? Věřím, že nikoli, vždyť příběh by pak postrádal tu britkou logiku a smysl, jež je Kristovým slovům vlastní. Syn byl pravděpodobně odhodlán začít se svým vlastním podnikáním – snad obchodovat, snad polnohospodařit. Vyloučenou příčinou odchodu není ani porušenost vztahu se starším, prvorozeným bratrem vystupujícím v závěru podobenství. (Mimochodem poněkud nepřejně vůči navrátilivšímu se apostatovi.)

Ne, na počátku pádu mladšího syna není hloupost, nýbrž pýchou živěná vypočítavost. Proč by pracoval do kapsy svého prvorozeného bratra? Měl se dřít na polích, která stejně nakonec nepřipadnou jemu? Mladší syn odmítl dále participovat na domě svého otce, čerpat z něj výhody a být podřízen rodinnému pořádku. Užil nároku dědice, postavil se na vlastní nohy a začal žít ze své síly na vlastní pěst.

Jeho sen o samostatném životě byl záhy zdevastován od základu. Oním základem, chloubou i pádem marnotratníka se rozumí předpoklad vlastní výbornosti a víra v sebe sama. Špatná společnost zkazila jeho dosud dobré mravy (1. Kor 15,33) a on se octl na nejhlubším dně, pronásledován nadto nepřizní osudu v podobě hladu padnuvšího na zemi, v níž dlel, či – chceme-li – tlel.

V nejčernějších okamžicích jeho života, když se válel v bahně s prasaty, udála se změna v jeho nitru. Z toho výborníka, z pana „na vlastní pěst“ se stal člověk doufající v pomoc zvenčí. A z člověka doufajícího se na kolenou stal člověk kající.

Tu přišel k sobě a řekl: „Jak mnoho nádeníků mého otce má nadbytek chleba, a já zde hynu hladem! Vstanu, půjdu ke svému otci a řeknu mu: Otče, zhrěšil jsem proti nebi i před tebou. Nejsem již hoden nazývat se tvým synem. Učiň mne jedním ze svých nádeníků.“ [Luk. 15,17–19]

A tak stojíme před poselstvím podobenství o ztraceném synu zcela vystihnutém v Pavlově diskurzu o léčce hříchu (Řím. kap 7,8) zneužívajícího lidské chtění spravedlnosti ze Zákona ke svodu člověka od spasitelné cesty víry:

Soustředění na sebe je Bohu nepřátelské, neboť se nechce ani nemůže podřídít Božimu zákonu. Ti, kdo žijí jen z vlastních sil, nemohou se líbit Bohu. [Řím 8,7.8; EP]

Jak bylo řečeno, vzestup i pád ztraceného syna byl zapříčiněn fata morgánou vlastních kvalit a klamným dojmem schopnosti udržet se nad vodou z vlastních sil. Nebyl hloupý. Naopak, pod zorným úhlem lidským uvažoval zcela racionálně. Sub specie aeterni však jednal katastrofálně a zároveň tak dopadl.

Vždyť tak to je! Člověk nedocílí spasení ani kdyby sám chtěl! Vždyť tak praví Písmo i zkušenost a právě proto Kristus zemřel!

Ve zbytku podobenství Pán Ježíš osvětluje pravý charakter milosti. Starší syn přichází právem rozhořčen nad nespravedlivým jednáním otce. Podle Zákona Mojžíšova měl být ten nýmand, co měl tu drzost a vrátil se žebrat, potupně ukamenován! (Dt 21,20.21) On se však těší veškeré přízni otcově a krmí se teletem i zde, stejně jako tam v cizině. Tam k tomu měl i přítulnou společnici. Kdo však zaručí, zda i tu mu otec později ve své nepochopitelné blahosklonnosti nepovolí!

Otec nedokáže uspokojivě vysvětlit svůj čin. Jak by mohl komukoli slovně objasnit zkušenost své lásky k oběma synům? Slovy ne, jen milosrdenstvím. Láska otce přesáhla do prostoru práva a vymohla na něm změnu jeho výkonu ve prospěch obžalovaného. Ta změna je milost Boží, která se zjevuje v pokání a odpuštění. Bůh nás nenechá zahynout a nevznese proti nám žalobu. Mohl to již dávno učinit, místo toho ale raději zemřel!

Bůh však projevuje svou lásku k nám, že Kristus za nás zemřel, když jsme ještě byli hříšní. [Řím. 5,8]

Byla to láska nebeského Otce, která přesáhla do právního jednání s člověkem a změnila jeho průběh, takže žádný, kdo v něj věří, nezahyne navěky stejně jako marnotratný syn ve svém kajícím pokoření nebyl zahanben podle práva, ale s oslavami přivítán podle milosti. Vždyť náš nebeský Otec nepohrdne „zkroušeným a pokořeným srdcem“ (Ž 51,19).

Pozn.: Všechny biblické citace pochází z překladu KMS, není-li uvedeno jinak.

<https://selah.cz/uvahy/vzestup-i-pad-ztraceneho-syna/>